

**Kertomus Venäjän Ortodoksisen Kirkon ja Suomen Evankelis-luterilaisen Kirkon välisestä teologisesta kokouksesta,
joka pidettiin Turussa Sinapin kurssikeskuksessa
19.—22. 3. 1970**

Venäjän Ortodoksisen Kirkon valtuuskuntaan kuuluivat seuraavat: Dmitrovskin piispa ja Moskovan hengellisen akatemian rehtori, piispa *Filaret*, Astrakanin ja Jenotaevskin piispa *Mihail*, rovasti *Igor Ranne* (Leningrad), rovasti *Nikolai Gundjaiev* (Leningrad) ja pappismunkki *Longin* (Helsinki).

Suomen Evankelis-luterilaisen Kirkon valtuuskuntaan kuuluivat arkkipiispa *Martti Sinojoki* (Turku), professori *Aimo T. Nikolainen* (Helsinki), professori *Kauko Pirinen* (Helsinki), professori *Gottfrid Nygren* (Turku), asessori *Samuel Lehtonen* (Tapiola), teologian tohtori *Fredric Cleve* (Tampere), teologian lisensiaatti *Simo Kiviranta* (Helsinki) ja pastori *Jouko Martikainen* (Turku).

Valtuuskuntien puheenjohtajina toimivat piispa *Filaret* ja arkkipiispa *Sinojoki*.

Kokouksessa olivat tarkkailijoina, joille oli myönnetty puhevalta, Suomen Ortodoksisesta Kirkosta Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa *Paavali*, Lapin piispa ja Helsingin vt. piispa *Johannes* sekä kirkkoherra *Niilo Karjomaa* (Kuopio), ynnä Kirkkojen Maailmanneuvoston *Faith and Order* -sihteeristöstä rovasti *Vitali Borovoi*.

Kokous oli molempien kirkkojen välinen ensimmäinen virallinen teologinen kohtaaminen. Ohjelmassa oli kaksi teologista keskustelukysymystä, joista esitettiin alustusesitelmä kummaltakin taholta, informaatioluontoiset esitelmat Suomen Evankelis-luterilaisen Kirkon ja Suomen Ortodoksisen Kirkon ajankohtaisista ongelmista sekä jumalanpalveluksia ja rukoushetkiä sekä ortodoksisen että luterilaisen kirkon järjestyksen mukaisesti.

Ensimmäinen teema käsittelee ehtoollista uskovien yhteyden ilmentäjänä. Siitä pidetyt sisällönlitkaat esitelmat lisäsivät osanottajien keskinäistä tuntemusta toistensa kirkoista ja selvensivät kummankin kirkon periaatteellista kantaa. Kirkon rauhantyon teologisia perustaa käsittelee esitelmat tulkitsivat kirkon tehtävää rauhantyyssä Raamatun ja nykytilanteen valossa ja päätyivät kirkon tähän kuuluvan velvoituksen tunnustamiseen. Teesit, joissa esitetään konferenssin osanottajien mielipiteissä esiintyviä yhteisiä näkökohtia ja keskinäisiä eroavuuksia sekä toivomuksia tulevaisuutta ajatellen, on liitetty tähän kertomukseen.

Keskustelut käytiin keskinäisen luottamuksen ja kunnioituksen hen-

gessä, niin että kumpikin osapuoli vakavasti paneutui toisen esittamiin näkökohtiin samalla kun kristillisen vapauden hengessä esitti omat näkökantansa. Näin oli mahdollista totuutta noudattaen rakkaudessa säilyttää veljellinen ystävyys niissäkin kysymyksissä, missä mielipiteet Jumalan tahdon tulkinnasta poikkesivat toisistaan. Osanottajat pitivät keskusteluja erittäin hyödyllisinä kummallekin osapuolelle ja toivoivat, että mielipiteiden vaihto voisi jatkua. Näin osapuolet halusivat omalta osaltaan pyrkiä Jumalan avulla edistämään kristittyjen yhteyttä. Osanottajat totesivat myös, että kristittyjen keskinäinen yhteys on osaltaan omaan vähentämään jännitystä maailmassa ja sillä tavoin rakentamaan rauhaa. Yhteiset keskustelut osoittivat sen suuren merkityksen, mikä henkilökohtaisilla tapaamisilla ja neuvotteluilla on uskonkysymysten selvittämiseksi ja kirkkojen välisen yhteyden kehittämiseksi mm. rauhantyössä.

Osanottajat lausuvat kiitoksensa Jumalalle siitä keskinäisestä rakkaudesta, minkä hän on Hengellään kokoukselle antanut, ja yhtyvät rukoukseen pelastusta ja rauhaa toinen toisilleen ja koko maailmalle.

Eukaristiaa käsittelevien keskustelujen tiivistelmä

Kuultuaan molempien osapuolten esitelmat aiheista 1. Eukaristia uskovien yhteyden ilmentäjänä ja 2. Kirkon rauhan työn teologinen perusta kummankin kirkon valtuuskunnat kävivät keskusteluja ja päätyivät seuraaviin tuloksiin, jotka molemmat puolijat hyväksyivät.

1.1. Kumpikin osapuoli katsoo, että neuvottelulle valitun aiheen, »Eukaristia uskovien yhteyden ilmentäjänä», käsitteily on ollut hyödyllistä molemmille kirkkoille.

2. Esitelmien ja niitä seuranneiden keskustelujen välityksellä on onnistuttu huomattavassa määrin täsmentämään ja syventämään kummankin osapuolen käsityksiä toisen osapuolen näkökannoista tässä kysymyksessä. Tämä koskee sekä aihetta kokonaisuutena että sen useita yksityiskohtia.

3. Käsitellyn aiheiston eräitä aspekteja tutkittaessa molempien osapuolten käsityskannoissa on havaittu tiettyä samankaltaisuutta.

4. Keskinäisen kosketuksen jatkaminen on katsottu tarkoituksenmukaiseksi. Tämä tapahtuu parhaiten siten, että vastaisuudessaan järjestetään samantapaisia teologisia keskusteluja, joiden tarkoituksena on tutkia kummallekin kirkolle erityisesti ominaisia opillisia ja tunnustuksellisia kysymyksiä. Käydyissä keskusteluissa on näitä kysymyksiä jo ilmaantunut.

5. Tämän kokouksen aiheiston julkaisemista kummankin kirkon toimesta pidetään tarpeellisena.

II. Kumpikin osapuoli käsittelee kysymystä ehtoollisesta (eukaristiasta)

ja päätti esittää seuraavassa muodossa keskustelujen tulokset jotka perustuvat Raamatun antamaan, alkukristillisen perinteen tallettamaan ja jakamattoman kirkon tunnustamaan käsitykseen.

A. Seuraavissa kysymyksissä, jotka nousivat esiin ehtoollista ja kristittyjen yhteyttä käsitellessä, todettiin näkökantojen vastaavan toisiaan:

1. Ehtoollinen on salaisuus, jonka jumalallisen olemuksen edessä terävinkin teologia pyyhä kunnioitusta tunteiden vaikeine ja joka otetaan vastaan Pyhän Hengen avulla uskon kautta.

2. Ehtoollisella kristitty Pyhän Hengen vaikutuksesta koko olemuksellaan sekä ulkoisesti että sisäisesti tunnettavalla tavalla yhdistyy Kristukseen kun hän nauttii Kristuksen Ruumiin ja Veren leivän ja viinin muodossa (Joh. 6,56).

3. Kristuksen asettamana sakramenttina ehtoollinen on selvin ilmaus kristittyjen yhteydestä kirkon päähän Herraan Jeesukseen Kristukseen ja Hänen kauttaan myös kristittyjen keskinäisestä yhteydestä kirkon, Kristuksen Ruumiin jäseninä.

4. Kristittyjen yhteys ehtoollisessa kuuluu varsinaisesti kristityn hengelliseen elämään, mutta se luo samanaikaisesti keskinäistä yhteyttä kristittyjen välille yli rotu- tai kansallisuusrajojen sekä leviättä näin ollen maailmaan rauhaa, jonka Kristus on säätänyt opetuslapsilleen ja seuraajilleen.

5. Ehtoollisyhteys on kirkon yhteyden syvin ilmaus. Siksi ehtoollisesta ei voida tehdä välinettä yhteyden aikaansaamiseksi kirkkojen kesken vallitsevista huomattavista opillisista eroista piittaamatta. Molempien osapuolten on erittäin vastuullisesti ponnistettava pyrkinessään yksimielisyyteen ehtoollista ja koko kirkon oppia koskevissa kysymyksissä.

B. Erilaisia käsityksiä on todettu seuraavissa kohdissa:

1. Molemmat osapuolet tunnustavat, että Jeesuksen Kristuksen, Jumalan ja ihmisen, Ruumin ja Veri ovat Hänen itsensä lausumien asetus- sanojen mukaan olemuksellisesti leivän ja viinin muodossa läsnä (Matt. 26, 26, I Kor. 11, 24—27), mutta tämän totuuden ymmärtämisessä osapuolten käsitykset eroavat.

2. Ehtoollisen uhrituonteen molemmat osapuolet tunnustavat, mutta tämän uhrin sisällön tulkitsemisessa osapuolten käsitykset eroavat.

Kysymyksiä, joissa on ilmaantunut erilaisia käsityksiä ja tulkintoja, on edelleen tutkittava terminologiselta, eksegeettiseltä, dogmaattiselta, liturgiselta ja historialliselta kannalta vastaisuudessa järjestettävissä keskusteluissa ja pyrittävä syvemmin ja yksityiskohtaisemmin vertailemaan kummankin osapuolen käsityksiä ottaen huomioon asista käydyt ekumeeniset keskustelut ja erityisesti Faith and Order -komission tutkimustyö.

Keskustellessaan *rauhan työn teologisista perusteista* Venäjän Ortodoksisen Kirkon valtuuskunta ja Suomen Evankelis-luterilaisen Kirkon valtuuskunta ovat yhteisesti todenneet seuraavaa:

1. Kysymys sodasta ja rauhasta ei ole koskaan ihmiskunnan historian aikana noussut esiin yhtä vaikeana ja ajankohtaisena kuin nykyään.
2. Tekniikan edistys on avannut ihmiskunnalle toisaalta valtavia rakennustyön mahdollisuuksia ja toisaalta antanut ihmisen käteen ennen-näkemättömiä hävityksen ja tuhon välineitä.
3. Ydinaseet ovat muuttaneet sodan luonteen. Niiden käyttöä ei voida hyväksyä missään olosuhteissa, ei myöskään ns. oikeudenmukaisessa sodassa.
4. Ydinaseella aikaansaatua voimien tasapaino, joka perustuu »pelon tasapainoon», ei voi saada aikaan pysyvää rauhaa.
5. Rauha Jumalan kanssa on edellytyksenä kristittyjen ponnistuksille rauhan puolesta maan päällä.
6. Kristityt eivät voi vetäytyä vastuustaan rauhantyyssä vetoamalla siihen, että Jumalan rauha koskee vain yksityistä ihmistä tai että täydellinen rauhantila toteutuu vasta aikojen lopulla.
7. Ihmiskunta on yksi kokonaisuus. Jumala on luonut sen elämän hyväksi ja ehyeksi, mutta syntinlankeemuksen vuoksi se on tullut pirstoutuneeksi. Kristuksen lunastamina ja sovitamina kristittyjen tulee palvella, sovittaa julistaen ja yhteyttä luoden pyrkä eheyttämään se, minkä synti on särkenyt. Kristittyjen rauhantodistus on tehoisa, kun he itse pitäen rauhan keskenään »pyrkivät säilyttämään Hengen yhteyden rauhan yhdyssiteellä» (Ef. 4:3).
8. Rauhantyyssä kristittyjen tulee olla yhteistyössä, ei ainoastaan keskenään, vaan myös kaikkien hyvän tahdon ihmisten kanssa.
9. Rauhan edellytys on oikeudenmukaisuus, johon kuuluu myös sosiaalinen, taloudellinen ja kansainvälinen oikeudentila. Tämän vuoksi kristittyjen on jatkuvasti huolellisesti tutkittava, missä oikeudentonilla ei ole oikeutta ja missä oikeus on uhattuna. Kristittyjen tulee yhdessä ponnistella toisen ihmisen ristämistä vastaan, ihmisarvon alentamista, rotusyrjintää ja kaikkia diskriminaation muotoja vastaan, nälkää, köyhyyttä, epäoikeudenmukaisuutta ja kaikkea sitä vastaan, mikä on uhkana maailman rauhalle ja normaalille elämälle.
10. Ihmiskunnalle olisi onnellisinta, että vääryys poistettaisiin rauhanomaisin keinoin. Sen vuoksi on kirkkojen tuettava ja itsekin aktiivisesti harjoitettava rauhan- ja konfliktintutkimusta. Ratkaisujen etsimisessä on asetettava etualalle asialliset näkökohdat ja oikeudenmukaisuus.
11. Kirkkojen tulee pyrkiä tukemaan sosiaalisia ja taloudellisia uudistuksia maailmassa. Kirkkojen on rauhantyy ponnistuksissaan kiinnitettävä erityistä huomiota ennalta ehkäisevään toimintaan, kuten kehitysapuun ja kehitysyhteistyöhön.
12. Valtuuskunnat toteavat, että rauhankysymyksen käsitteilyn varattu aika oli liian lyhyt ja että rauhangelmaa koskevia keskusteluja molempien kirkkojen kesken olisi syytä jatkaa. Seuraavalla kerralla voisi teemana olla esim. oikeus ja väkivalta.